

Wystąpienia konferencyjne jako przejaw aktualnych kierunków rozwoju tematycznego biblio- i informatologii – analiza tytułów

Małgorzata Kowalska

Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii UMK

Założenia badawcze

- **Cel badań:**
 - próba określenia obszarów tematycznych rozwoju biblioteki i informatologii poprzez wskazanie obszarów zainteresowań pracowników naukowych zatrudnionych na etacie w ośrodkach kształcenia bibliologów.
- **Materiał badawczy:** tytuły wystąpień konferencyjnych z zakresu biblioteki i informatologii z roku 2012 (styczeń-wrzesień):
 - konferencje – jedna z dwóch najważniejszych platform upowszechniania badań,
 - *konferencje, sympozja, fora, seminaria, warsztaty*
 - tytuł jako meta- i paratekst,
 - niekompletność baz bibliograficznych, opóźnienia procesu wydawniczego.

Metodologia

Etap 1: Określenie liczby konferencji:

- portal Nauka Polska, konferencje.pl, Symponet, „Polska baza konferencji naukowych i branżowych”, serwis EBIB,

Etap 2: Zestawienie tytułów:

- weryfikacja programów,
- weryfikacja afiliacji autorów (strony WWW katedr i instytutów inib),
- wyłącznie z wykazu wystąpień sponsorskich i tytułów autorstwa nie-bibliologów.

Etap 3: Zdefiniowanie obszarów tematycznych:

- wskazanie słów-kluczy w tytułach,
- wyłonienie obszarów tematycznych,
- statystyka i określenie kategorii dominującej (≥ 20), uzupełniającej (10-19) i śladowej (<10).

Sumaryczne wyniki badań

- **liczba konferencji:** 20 (7 międzynarodowych),
- **lokalizacja:** Warszawa (7) i Łódź (4), inne: Poznań, Bydgoszcz, Kraków, Kielce, Wrocław, Gniezno, Dąbrowa Górnicza, Gdańsk, Słupsk,
- **organizatorzy:** szkoły wyższe + biblioteki i zawodowe stowarzyszenia bibliotekarzy (15); organizacje i instytucje działające na rzecz lub współpracujące z sektorem informacyjnym (m.in. Koalicja Otwartej Edukacji, Fundacja Wirtualna Kultura, Centrum Promocji Informatyki, Instytut Badań w Oświacie, Wrocławski Zakład Aktywności Zawodowej) (5),
- **liczba referatów:** od 4 („E-kultura w Polsce i na świecie – prawne aspekty rozpowszechniania zbiorów w Internecie”, Kraków 13.03.2012 r.) do 63 (Trzecia międzynarodowa konferencja naukowa z cyklu Książka, Biblioteka, Informacja – między podziałami a wspólnotą”, Kielce 23–24.04 2012 r.),
- **tematyka:** od kwestii wykorzystywania nowoczesnych technologii w działalności bibliotek, przez problemy dotyczące ich pracowników i użytkowników, po historyczne, organizacyjne i prawne aspekty budowy kolekcji bibliotecznych,
- **liczba tytułów:** 448 z tego 72 autorstwa pracowników naukowych inib (16%).

Wyniki szczegółowe

- 72 tytuły,
- 9 podstawowych obszarów tematycznych oraz 2 obszary dodatkowe,
- wielokrotny przydział tytułów – wyniki analiz nie sumują się do 100%.

I. Kategoria dominująca (≥ 20)

Nazwa obszaru	Liczba tytułów i udział %	Przykłady
Źródła i kanały informacji	37 (51,3%)	<ul style="list-style-type: none">• Książka dla dzieci i młodzieży: e-book niejedno ma imię• Polskie czasopisma naukowe w Internecie
Biblioteki	35 (48,6%)	<ul style="list-style-type: none">• „Trzecie miejsce”. Biblioteka jako centrum życia społeczności lokalnej• Rosyjskie biblioteki publiczne w Królestwie Polskim. Na przykładzie książnicy w Płocku (1881–1915)
Nauka i edukacja	22 (30,5%)	<ul style="list-style-type: none">• Badania nad książką na tzw. Ziemiach Odzyskanych – powojenna polityka czy wspólnota nauki?• Systemy organizacji wiedzy w środowiskach sieciowych

Wyniki szczegółowe (2)

II. Kategoria uzupełniająca (10-19)

Nazwa obszaru	Liczba tytułów i udział %	Przykłady
Kultura czytelnicza i recepcja literatury	15 (20,8%)	<ul style="list-style-type: none">• „Bo ja tak bardzo nie przepadam za czytaniem” – o czytaniu z dzieckiem w domu pełnym książek• Obzor Kaliśskoj Gubernii i jego recepcja w rosyjsko-polskiej społeczności Kalisza
Procesy biblioteczne i informacyjne	15 (20,8%)	<ul style="list-style-type: none">• Centra informacji i galerie – współczesne tendencje organizacji przestrzeni publicznej w bibliotekach polskich• Z tradycji zarządzania polskimi bibliotekami akademickimi. Edward Kuntze (1880-1950)
Zagadnienia wydawnicze	12 (16,6%)	<ul style="list-style-type: none">• Katalog księgarski jako źródło informacji o książce i rynku wydawniczo-księgarskim oraz druk reklamowy (na przykładzie katalogów krakowskich z drugiej połowy XIX wieku)• Związki Tadeusza Czackiego z wileńskim wydawcą i księgarzem Józefem Zawadzkiem

Wyniki szczegółowe (3)

III. Kategoria śladowa (<10)

Nazwa obszaru	Liczba tytułów i udział %	Przykłady
Użytkownicy bibliotek i ich potrzeby	9 (12,5%)	<ul style="list-style-type: none">• Czytelnicy 2.0 – czego oczekują od bibliotek uniwersyteckich?• Polskie książki online w świetle potrzeb użytkowników biblioteki naukowej
Pracownicy bibliotek	8 (11%)	<ul style="list-style-type: none">• Przegląd pasji, hobby i zainteresowań bibliotekarzy wojewódzkich bibliotek publicznych oraz ich wpływ na twórcze wykonywanie pracy zawodowej• Recepta na bibliotekarza szkolnego XXI wieku
Problematyka prawna	3 (4%)	<ul style="list-style-type: none">• „Notatki błyskawiczne” – kilka słów o kopiowaniu (nie tylko fragmentów) bibliotecznych egzemplarzy dzieł chronionych prawem autorskim• Cenzura Internetu – metody i motywy kontroli

Wyniki szczegółowe (3)

IV. Kategoria dodatkowa

Nazwa obszaru	Liczba tytułów i udział %	Przykłady
Nazwy własne	28 (38,8%)	<ul style="list-style-type: none">• Rosyjskie biblioteki publiczne w Królestwie Polskim. Na przykładzie księżnicy w Płocku (1881–1915)• BIX - Indeks biblioteczny – ogólnoniemieckie narzędzie ewaluacji wskaźników działalności bibliotek publicznych i naukowych
Dane numeryczne	25 (34,7%)	<ul style="list-style-type: none">• Czytelnicy 2.0 – czego oczekują od bibliotek uniwersyteckich?• Recepta na bibliotekarza szkolnego XXI wieku

Wnioski końcowe

- obszary budzące największe zainteresowanie polskich biblio- i informatologów:
 - źródła i kanały informacji (w tym zasoby wiedzy),
 - funkcjonowanie bibliotek:
 - księgozbiory historyczne,
 - działalność bibliotek naukowych,
 - procesy i usługi biblioteczno-informacyjne,
 - funkcjonowanie i ocena jakości zasobów, usług i produktów elektronicznych,
 - oferta literaturowa bibliotek i recepcja literatury,
 - zagadnienia wydawnicze.
- obszary budzące mniejsze zainteresowanie:
 - użytkownicy bibliotek i ich potrzeby (!),
 - pracownicy bibliotek (!),
 - problematyka prawna,
- zagadnienia nieobecne lub obecne incydentalnie:
 - metodologia inib,
 - teoria inib,
 - rozwój inib na tle innych nauk,
 - kształcenie przyszłych adeptów zawodu.

Wnioski końcowe (2)

- badania E. Głowackiej („College and Research Libraries”, „Library Quarterly”, „Journal of Academic Librarianship” za lata 2003-2007 i 2008-2011) (różnice zaznaczono pismem podkreślonym):
 - wśród zagadnień bibliologicznych koncentracja badań na kwestiach związanych z zarządzaniem biblioteką, procesami i usługami biblioteczno-informacyjnymi,
 - duży nacisk na analizę zagadnienia IL (wpływ szkoleń na akredytację, ocena szkoleń, kompetencje informacyjne),
 - badania wykorzystania bibliotek i badania użytkowników oraz ocenę jakości usług bibliotecznych od strony poznawania satysfakcji użytkowników,
 - ciekawe i różnorodne badania pracowników bibliotek,
 - małe zainteresowanie teorią i metodologią bibliotekoznawstwa,
 - spadek zainteresowania dziedziną bibliotekoznawstwa na rzecz informacji naukowej.

Wnioski końcowe (3)

- badania tytułów wystąpień niereprezentatywne:
 - obiekt analizy może budzić wątpliwości,
 - selektywny wybór konferencji (EBIB) i tytułów (nieuwzględnienie prac bibliotekarzy, w tym bibliotekarzy dyplomowanych),
 - mały zbiór badawczy,
 - ograniczony zasięg chronologiczny,
 - „niefachowa” klasyfikacja.
- obecność 72 referatów (16%) pracowników naukowych w grupie 448 wyodrębnionych:
 - wynik selektywnego doboru konferencji w serwisie EBIB,?
 - mała aktywność konferencyjna środowiska bibliologicznego (średnio 3-4 referaty na 1 konferencję)?,
 - przejaw pewnych mankamentów polskich konferencji naukowych (wysokie opłaty, przeladowane programy, brak drukowanej publikacji konferencyjnej)?,
 - wyraz niechęci wobec dotychczasowego niedoceniań w dorobku naukowym roli wystąpień na konferencjach?